

Dosarul nr.2r-97/19

Prima instanță: Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni (jud. N. Doroftei)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L.Bulgac, S. Gîrbu, Gr. Dașchevici)

DECIZIE

20 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Victor Burduh

examinând recursul declarat de Domnica Șcarevnea, reprezentată de avocatul Ina Bodean,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Domnica Șcarevnea împotriva Primăriei sat. Molești, rl Ialoveni, Alexandru Catan, intervenienți accesorii Ion Lupușor, Gheorghe Balanuța cu privire la încasarea sumei,

împotriva încheierii din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a restituit cererea de apel,

c o n s t a t ă:

La 20 martie 2015, Domnica Șcarevnea a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei sat. Molești, rl Ialoveni, Alexandru Catan solicitând încasarea de la Primăria sat. Molești, rl Ialoveni și de la Alexandru Catan, fostul director al gospodăriei agricole „Molești”, suma de 81113 lei ce reprezintă cota valorică după lichidarea gospodăriei agricole „Molești” în baza certificatului de proprietate nr. 64 din 28 februarie 1996, eliberat în temeiul deciziei/procesului-verbal al ședinței Comisiei de privatizare a bunurilor gospodăriei agricole „Molești” nr. 28 din 28 februarie 1996.

Prin încheierea din 24 martie 2015 a Judecătoriei Ialoveni s-a restituit cererea de chemare în judecată depusă de Domnica Șcarevnea împotriva Primăriei sat. Molești, rl Ialoveni, Alexandru Catan cu privire la încasarea sumei, din motiv că nu a fost respectată procedura de soluționare prealabilă a litigiului.

Prin decizia din 25 mai 2015 a Curții de Apel Chișinău s-a admis recursul declarat de Domnica Șcarevnea și s-a casat încheierea din 24 martie 2015 a Judecătoriei Ialoveni, cu restituirea cauzei în aceeași instanță la etapa primirii cererii de chemare în judecată.

Prin încheierea din 19 iunie 2015 a Judecătoriei Ialoveni s-a primit în procedură cererea de chemare în judecată depusă de Domnica Șcarevnea împotriva Primăriei sat. Molești, rl Ialoveni, Alexandru Catan cu privire la încasarea sumei.

Prin hotărârea din 17 februarie 2016 a Judecătoriei Ialoveni s-a respins ca fiind tardivă cererea de chemare în judecată depusă de Domnica Șcarevnea împotriva Primăriei sat. Molești, rl Ialoveni, Alexandru Catan cu privire la încasarea sumei.

Prin decizia din 21 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Domnica Șcarevnea și s-a casat hotărârea din 17 februarie 2016 a Judecătorei Ialoveni cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Judecătoria Ialoveni, în alt complet de judecată.

Prin încheierea din 29 ianuarie 2018 a Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni, au fost atrași în proces în calitate de intervenienți accesorii Ion Lupușor, Gheorghe Balanuța.

Prin hotărârea din 18 iunie 2018 a Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Domnica Șcarevnea împotriva Primăriei sat. Molești, rl Ialoveni, Alexandru Catan, intervenienți accesorii Ion Lupușor, Gheorghe Balanuța cu privire la încasarea sumei.

La 23 iunie 2018, conform sigiliului oficiului poștal (f.d.11), Domnica Șcarevnea a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 18 iunie 2018 a Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni.

Prin încheierea din 18 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Domnica Șcarevnea împotriva hotărârii din 18 iunie 2018 a Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni; s-a acordat apelantei Domnica Șcarevnea un termen rezonabil pentru lichidarea neajunsurilor și anume pentru prezentarea cererii de apel motivate și a dovezii de achitare a taxei de stat în mărime de 1825 de lei, acordând un termen de 10 zile din momentul recepționării încheierii; totodată, s-a adus la cunoștință apelantei Domnica Șcarevnea că în cazul neîndeplinirii în termen a indicațiilor instanței de apel, cererea de apel va fi restituită.

La 19 octombrie 2018 Domnica Șcarevnea a înregistrat cererea de apel motivată împotriva hotărârii din 18 iunie 2018 a Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni.

Concomitent, Domnica Șcarevnea, reprezentată de avocatul Ina Bodean, a depus cerere prin care a solicitat scutirea integrală de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel împotriva hotărârii din 18 iunie 2018 a Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni.

Prin încheierea din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit cererea de apel depusă de Domnica Șcarevnea împotriva hotărârii din 18 iunie 2018 a Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni, din motiv că apelanta nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel privind conform încheierii 18 septembrie 2018.

La 22 decembrie 2018, conform sigiliului oficiului poștal (Vol.II, f.d.41), Domnica Șcarevnea, reprezentată de avocatul Ina Bodean, a declarat recurs împotriva încheierii din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău solicitând admiterea cererii de recurs, casarea încheierii din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și restituirea cauzei spre rejudecare la faza punerii pe rol a cererii de apel.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța ierarhic inferioară adoptând soluția pe caz și dispunând restituirea cererii de apel, a lăsat fără examinare și nu s-a expus asupra cererii privind scutirea integrală de la plata taxei de stat. Astfel, prin abordarea respectivă și a interpretării eronate a normelor dreptului procesual de către instanța de apel, i-a fost îngădit accesul liber la justiție în sensul art. 6 § 1 CEDO, privând-o de posibilitatea apărării efective a drepturilor lezate. Or, în speță a menționat despre starea materială dificilă, fiind imobilizată după accidentul cerebral vascular tip hemoragic suportat, iar unica sursă de existență este pensia pentru limită

de vârstă în mărime de 1302,61 de lei și suportul financiar alocat în mărime de 180 de lei. În contextul prevederilor art. 85 alin.(4) Cod de procedură civilă și art. 4 alin.(1) al Legii taxei de stat, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică este scutită de către judecător/de către instanța judecătorească de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

De asemenea, a accentuat că locuiește împreună cu soțul Gheorghe Șcarevnea care este pensionar și fiica Maria Șcarevnea, care deține grad de dezabilitate și respectiv venitul fiind pensia pentru limită de vârstă și alocația pentru dizabilitate. Suma taxei de stat ce urma a fi achitată la depunerea cererii de apel este excesivă în raport cu posibilitățile sale financiare, iar întru garantarea accesului la justiție, cuantumul taxei de stat urmează a fi unul proporțional cu posibilitățile financiare.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de apel a adoptat încheierea contestată la 01 noiembrie 2018, iar Domnica Șcarevnea, reprezentată de avocatul Ina Bodean, a declarat recurs la 22 decembrie 2018, conform sigiliului oficiului poștal (Vol.II, f.d.41).

Materialele cauzei atestă că încheierea în copie a fost expediată apelantei la 16 noiembrie 2018, conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.35), înăs lipsesc date despre recepționarea acesteia de către apelanta/recurentă. Astfel, recursul declarat la 22 decembrie 2018, conform sigiliului oficiului poștal (Vol.II, f.d.41), este în termen.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat prin prisma argumentelor invocate în recurs și a materialelor din dosar, coroborate cu normele de drept, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Domnica Șcarevnea, reprezentată de avocatul Ina Bodean, ca fiind întemeiat și pasibil de a fi admis cu anularea încheierii și restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel la etapa primirii cererii de apel, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin.(3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.

În conformitate cu art. 364 alin.(1) Cod de procedură civilă, cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărâre se atacă, cu plata taxei de stat în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

Colegiul relevă că în data de 23 iunie 2018, conform sigiliului oficiului poștal (f.d.11), Domnica Șcarevnea a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 18 iunie 2018 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni (f.d.10).

În conformitate cu art. 368 alin. (1) Cod de procedură civilă, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art.364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel, în termen de 10 zile de la repartizarea dosarului, dispune printr-o încheiere, fără înștiințarea participanților la proces, să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

Prin încheierea din 18 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Domnica Șcarevnea împotriva hotărârii din 18 iunie 2018 a Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni; s-a acordat apelantei Domnica Șcarevnea un termen rezonabil pentru lichidarea neajunsurilor și anume pentru prezentarea cererii de apel motivate și a dovezii de achitare a taxei de stat în mărime de 1825 de lei, acordând un termen de 10 zile din momentul recepționării încheierii; totodată, s-a adus la cunoștință apelantei Domnica Șcarevnea că în cazul neîndeplinirii în termen a indicațiilor instanței de apel, cererea de apel va fi restituită.

La 19 octombrie 2018 Domnica Șcarevnea a înregistrat cererea de apel motivată împotriva hotărârii din 18 iunie 2018 a Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni (f.d.23-26).

Concomitent, Domnica Șcarevnea, reprezentată de avocatul Ina Bodean, a depus cerere prin care a solicitat scutirea integrală de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel împotriva hotărârii din 18 iunie 2018 a Judecătorei Hîncești, sediul Ialoveni, aducând argumente susținute de probe (f.d.26-27).

Cu toate că de către apelanta/recurentă a fost depusă cerere cu privire la scutirea integrală de la plata taxei de stat, instanța de apel fără a examina cererea dată prin prisma temeiniciei, a conchis că aceasta urma a fi depusă anterior soluționării chestiunii intentării procedurii de apel și a restituit cererea de apel prin încheierea din 01 noiembrie 2018. Or, instanța de apel, la restituirea cererii de apel în temeiul art. 369 alin.(1) lit. a) Cod de procedură civilă, a constatat că apelanta nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel conform încheierii din 18 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău (f.d.32-34).

Colegiul deduce că instanța de apel pripit a dispus restituirea cererii de apel, deoarece nu ar fi fost îndeplinite în termen de către apelantă indicațiile instanței de apel și anume ce ține de prezentarea dovezii achitării taxei de stat.

Alegația instanței de apel precum că cererea cu privire la scutire de la plata taxei de stat urma a fi depusă anterior soluționării chestiunii privind intentarea procedurii în apel, este neîntemeiată și nu constituie decât o constatare reținută că rezultat al interpretării eronate a normelor de drept procedural în raport cu situația de fapt.

În contextul dat, Colegiul consideră necesar a cita la caz ca fiind pertinente prevederile art. 365¹ alin. (2) Cod de procedură civilă, conform cărora în decurs de 10 zile de la repartizarea cererii de apel, completul de judecată care a primit cererea de apel spre examinare verifică dacă aceasta întrunește exigențele prevăzute de lege, fără înștiințarea participanților la proces. Dacă cererea de apel nu întrunește exigențele prevăzute de lege, completul de judecată aplică prevederile art.368 și 369. În caz contrar, printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs, completul de judecată acceptă cererea de apel spre examinare și dispune intentarea procedurii de apel.

Corelând norma de drept procedural suscitată cu situația de fapt, Colegiul învederează că apelanta/recurenta s-a conformat prevederilor legale și a depus cerere cu privire la scutirea integrală de la plata taxei de stat până la intentarea procedurii de apel și în termenul acordat de instanța de apel. Or, în speță procedura de apel nu a fost intentată, deoarece au fost aplicate prevederile art.368 Cod de procedură civilă și s-a oferit termen apelantei pentru lichidarea neajunsurilor admise la depunerea cererii de apel.

Sub acest aspect, Colegiul reiterează că prin încheierea din 18 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău i s-a acordat apelantei Domnica Șcarevnea un termen de 10 zile din data recepționării încheierii pentru prezentarea cererii de apel motivate și a dovezii de achitare a taxei de stat în mărime de 1825 de lei (f.d.15-17).

În această ordine de idei, Colegiul accentuează că instanța de apel admite contradicții în ipoteza expusă în acest sens, or, instanța menționează despre dreptul apelantei de a depune o cerere cu privire la scutirea de la plata taxei de stat anterior examinării chestiunii privind intentarea procedurii în apel, însă, totodată, restituie cererea de apel fără a examina cererea de scutire de la plata taxei de stat.

Mai mult decât atât, la caz procedura de apel nici nu a fost intentată, deoarece cererea de apel nu corespundea exigențelor legii și cu aplicarea prevederilor art.368 Cod de procedură civilă, apelantei i s-a acordat termen prin încheierea din 18 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău pentru a lichida neajunsurile admise la declararea apelului.

În consecință, Colegiul conchide că instanța de apel urma a se expune asupra temeiniciei cererii apelantei cu privire la scutirea de la plata taxei de stat, ceea ce la caz nu s-a realizat, supoziție invocată și de recurentă.

Or, în conformitate cu art. 85 alin. (4) Cod de procedură civilă, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

Reglementare similară conține dispoziția art. 4 alin. (1) al Legii taxei de stat nr. 1216 din 03 decembrie 1992.

Colegiul notează că art. 6 § 1 CEDO îi garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice contestație referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil, iar factorul financiar, respectiv incapacitatea de a achita o taxă de stat, nu poate servi ca motiv de a nu recurge la această cale de atac.

Prin prisma aserțiunilor recurente invocate în acest sens, Colegiul relevă că instanța de apel nici nu a examinat cererea apelantei cu privire la scutirea de la plata taxei de stat în raport cu argumentele și probele aduse în susținerea acesteia, pentru a determina faptul dacă este justificată sau nu incapacitatea de plată a apelantei.

Aici Colegiul punctează că recurenta a pretins că suma taxei de stat impusă spre achitare este excesivă în raport cu posibilitățile sale financiare, în condițiile în care sursă de întreținere a familiei sale este pensia de care beneficiază ea și soțul Gheorghe Șcarevnea pentru limita de vârstă, iar fiica Maria Șcarevnea - alocația pentru dizabilitate. Totodată, recurenta a menționat despre imobilizarea sa ca rezultat al accidentului cerebral vascular.

CtEDO, în jurisprudența sa, subliniază că restricția impusă accesului la o instanță judecătorească sau un tribunal, care este un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, nu va fi compatibilă cu articolul 6 § 1, decât dacă aceasta urmărește un scop legitim și există o proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit (a se vedea, spre exemplu, *Tinnelly & Sons Ltd and Others* și *McElduff and Others v. the United Kingdom*, Reports 1998-IV, p. 1660, § 72).

Pornind de la principiul respectării dreptului de acces liber la justiție, garantat de art. 6 § 1 CEDO, art. 20 al Constituției Republicii Moldova și art. 5 Cod de procedură civilă, relevat și în jurisprudența CtEDO, în cadrul soluționării cererilor privind acordarea facilităților la plata taxei de stat, se examinează cu minuțiozitate

fiecare caz concret pentru a nu admite îngrădirea dreptului persoanei la „un tribunal”. La soluționarea acestor cereri instanțele se bazează atât pe normele dreptului național, cât și pe prevederile CEDO și jurisprudența CtEDO.

În conformitate cu art. 27 alin.(1) Cod de procedură civilă disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Prin indicarea perioadei în care urma recurenta să depună cerere de scutire de la plata taxei de stat, instanța de apel, fără temei legal, a impus părții limite de timp pentru acțiunile sale.

Colegiul relevă că nu există nicio prevedere legală care ar prescrie perioada în interiorul căreia apelantul ar putea depune cerere de scutire de la plata taxei de stat, în cazul în care procedura în apel încă nu a fost intentată și nu a fost adoptat niciun act de dispoziție în acest sens.

Mai mult decât atât, Colegiul menționează că prin neexaminarea cererii de scutire de la plata taxei de stat, de fapt, instanța de apel a ignorat drepturile recunoscute de lege ale apelantei-de a înainta cereri; de a beneficia de scutire de la plata taxei de stat; de a-și alege modalitatea de apărare; de a primi un răspuns la solicitările sale; și s-a eschivat de la executarea unor atribuții și competențe legale.

Din considerentele menționate, în contextul unei examinări adecvate a capacității apelantei de a plăti taxa de stat la depunerea cererii de apel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat cu anularea încheierii contestate și restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel la etapa primirii cererii de apel.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție
d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Domnica Șcarevnea, reprezentată de avocatul Ina Bodean.

Se casează încheierea din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Domnica Șcarevnea împotriva Primăriei sat. Molești, rl Ialoveni, Alexandru Catan, intervenienți accesorii Ion Lupușor, Gheorghe Balanuța cu privire la încasarea sumei cu restituirea cauzei la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău la etapa primirii cererii de apel.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Victor Burduh